

Viljan ja perunan inventointi.

Ohjeita tarkastusmiehille.

Viljan ja perunan inventointeja suoritamaan on kunkin kansanhuoltolautakunnan piiristä valittu 2-miehistä tarkastusryhmiä, jotka suorittavat tarkastuksia niillä viljelmillä, jotka kansanhuoltolautakunta inventointitiloiksi erikseen annettujen ohjeiden mukaan määrää.

Tarkastusmiesten toimintaa valvovat aluetarkailijat. Tarkastusmiesten lähimpänä esimiehenä on kansanhuollonjohtaja.

Tarkastusmiehille jakaa kansanhuoltolautakunta valtakirjat, muistiinpano- ja pöytäkirjat sekä työilmoitus- ja laskulomakkeet. Pöytäkirjoihin on tätä ennen kansanhuoltolautakunnan toimesta tehty merkinnät siitä, paljonko viljelmältä on jo ennen inventointia luovutettu ja tilitetty viljaa ja perunaa, paljonko satovuotta varten on annettu ja annetaan jauhatuskortteja ja lupia, mitkä viljan ja perunan kylvöalat olivat ja minkä luovutusalan mukaan leipäviljan perusluovutusvelvollisuus ja perunan sekä kauran luovutusvelvollisuus lasketaan.

Pöytäkirja tehdään kultakin viljelmältä vain yhtenä kappaleena, joka heti inventoinnin tultua loppuunsa suoritetuksi toimitetaan kansanhuoltolautakunnalle. Merkinnät pöytäkirjoihin tehdään kosmoskynällä tai musteella.

Tarkastusmiesten tehtävät inventoinnissa ovat seuraavat:

1. Selvitettävä, onko viljelmältä inventointipäivään mennessä luovutettu viljaa tai perunaa, josta tilitys on vielä kansanhuoltolautakunnalle tekemättä.

2. Selvitettävä punnitsemalla tai mittamalla, montako kiloa jauhamatonta viljaa viljelmällä, tai tilapäisesti sen ulkopuolella (lajiteltavana, kuivattavana) inventointi-

päivänä on ja montako kuutiometriä viljaa vielä on puimatta.

3. Selvitettävä, paljonko viljelmällä on perunoita.

4. Todettava, paljonko kansanhuoltolautakunnan antamia jauhatuskortteja tai -lupia inventointipäivänä on käyttämättä.

5. Merkittävä pöytäkirjaan jälempänä olevien ohjeiden mukaan ne viljelysalat, joille kylvöjä varten on varattava leipäviljan, kauran ja perunan siementä.

6. Erikoistapauksissa käytävä toisen kerran niillä viljelmillä, joilla ensi käynnillä oli puimatonta viljaa, ja toimitettava inventointi uudelleen.

Lopuksi suoritetaan pöytäkirjan allekirjoitus. Pöytäkirjaan on merkittävä, minä päivänä inventointi on suoritettu. Pöytäkirjat on inventoinnin tultua loppuunsa suoritetuksi nopeasti toimitettava kansanhuoltolautakunnalle, missä suoritetaan kerättyjen tietojen tarkastus ja loppulaskelmat.

Tarkastusmiesten valtuudet.

Viljan ja perunan inventointi on toimitettava ensisijassa niissä paikoissa, joissa viljaa tai perunaa ilmoitetaan säilytettävän tai tavannukaisesti säilytettään, siis vilja-aitoissa, riihissä, kotieläinsuojissa, kellarissa y.m. Senlisäksi tarkastusmiehet voivat tarpeen vaatiessa tarkastaa muitakin varastohuoneita, eläin- ja tavarasuojia, maatilarakennuksiin kuuluvia huoneistoja, kuljetusneuvoja sekä rehuvarastoja päättäkseen varmuuteen siitä, ettei viljaa tai perunaa heiltä salata.

Kansanhuoltolautakunta voi määrätä etsinnän toimitettavaksi sellaisen viljelijän

luona, joka on ilmoittanut, ettei hän voi täyttää leipäviljan, perunan tai kauran luovutusvelvollisuuttaan, tai on jättänyt aikaisemmin määrätyn, viljaa tai perunaa koskeneen luovutusvelvollisuutensa täyttämättä tai laiminlyö luovutusvelvollisuutensa. Tarkastusmiehet ovat velvolliset suorittamaan tällaisen etsinnän, jolloin heillä on tarvittaessa oikeus avauttaa lukkoja ja ovia, poistaa esteitä, etsittää huoneita ja säilytyspaikkoja sekä vastarintaa kohdatessaan käyttää sen verran väkivaltaa kuin vastarinnan voittamiseksi on välttämätöntä.

Tarkastusmiehillä on sen lisäksi, mitä edellä on sanottu, oikeus vaatia nähtävöiseen jauhatuskortit ja -luvat, y. m. tosikkeet, joilla on merkitystä viljan määrän selvittelyssä sekä suullisesti vaatia totuudenmukaiset tiedot muista inventointia koskevista seikoista.

Tarkastusmiesten tulee kaikissa tilanteissa esiintyä rauhallisesti ja hillitysti. Havaitessaan, että viljaa tai perunaa etsiskelvistä huolimatta löytyy niin vähän, että on syytä epäillä niitä käytetyn säännöstelymääräysten vastaisesti tai niitä salattavan, on asiasta ilmoitettava kansanhuoltolautakunnalle.

Viljavarastojen inventointi.

Tarkastusmiesten tärkeimmät työvälineet ovat varastojen ja varastopaikkojen mittauksiin soveltuva mitta tai esimerkiksi 1.5 metrin pituinen mittakeppi, johon senttimetrit on merkitty, puntari tai koelypsyaaka, kappamitta viljan hl-painomääräysten suorittamista varten sekä muistikirja, jona käytetään apulomaketta KH N:o E 217. Kaikki laskutoimitukset suoritetaan apulomakkeen takasivulla tai reunoissa niin, että ne voidaan tarkistaa myöhemmin.

Viljavarastojen suuruutta selvitettyä inventoidaan jauhamaton vilja varastopaikoissa kuutioimalla, punnitsemalla tai mitaamalla hl-mitalla. Viljan ollessa säännöllisenmuotoisissa laareissa, kuutioidaan se pintakerroksen tasoituksen jälkeen siten, että kunkin laarin pituus, leveys ja vilja-erän korkeus mitataan ja saadut senttimetriluvut kerrotaan keskenään. Saatu m³-määrä muunnetaan hehtolitroiksi. 1 m³ = 10 hl. Jos laarien sisäpinnalla on kulma-

tai muita tukilautoja, on niiden vaatima tila huomioitava.

Jos vilja on säkeissä, on se mikäli mahdollista punnittava. Säkkien paino vähennetään punnitustuloksesta. Paperisäkit painavat yleensä n. 500 g, kangassäkit n. 750—1,000 g. — Pienemmät laarien pohjilla, tynnyreissä, lattioilla kasoissa y. m. olevat viljaerät on joko punnittava tai mitattava tasamittausta käyttäen.

Viljelijän suostumuksella käytetään vahvistettuja, apulomakkeessa esitettyjä normaali-hehtolitrapainoja. Jos viljan omistaja vaatii hl-painomääräystä sen johdosta, että on syytä epäillä viljan olevan alempi-painoista, punnitaan kustakin tarkistuksen tarpeessa olevasta viljaerästä 2 kpl. 5 litran suuruista näytettä, jotka mitataan kappamitalla siten, että mitta ensin täytetään yli reunojen, mutta tasoitetaan sitten suoralla laudanpalalla täsmälleen reunojen tasalle. Apulomakkeen huomautuksiin merkitään tällöin muistiinpanona „hl-paino todettu“.

Jos viljelmällä on juuri puitua, ehdottomasti kuivauksen tarpeessa olevaa viljaa, vähennetään punnitsemalla saadusta tai todettuun hl-painoon nojautuvasta painomäärästä 5 %.

Viljatuotevarastojen eli siis jauhojen, suurimoiden, maltaiden, rouheiden ja leivän inventointia ei suoriteta ellei kansanhuoltolautakunta anna siitä eri määräystä. Ne viljamäärät, jotka mahdollisesti ovat parhaillaan tilan ulkopuolella kuivattavina tai lajiteltavina, on muistettava ottaa mukaan varastoja laskettaessa. Tarvittaessa tulee tarkastusmiesten käydä toteamassa niiden määrä. — Inventoinnin ulkopuolelle jätetään viljan puhdistusjätteet eli siis sellainen viljasta sitä puhdistettaessa erotettu jäte, joka pääasiallisesti sisältää multaa, pölyä, hiekkaa, korrenpalasia, rikka-ruohojen siemeniä ja muita roskia.

Puimattoman viljan inventointi suoritetaan kuutioimalla viljakasat säilytyspaikoissa. Kuutiomäärät merkitään pöytäkirjan taulukkoon 2. Puimatonta viljaa kuutioitaessa mitataan kunkin viljakasan pituus, leveys ja korkeus ja kerrotaan saadut senttimetriluvut keskenään. Määrättyä kasan korkeutta kiivetään sen päälle ja suoritetaan mittaus sille korkeudelle, mihin vilja sen päällä seisnessä keskimäärin pai-

nuu. Jos kasan pinta tai reuna on kalteva, otetaan mitta keskikohdalta.

Jos inventointia ei suoriteta uudelleen, käy tarpeelliseksi jo ennen puintia arvioida, paljonko jyviä saadaan puimattomasta viljasta. Arvioinnin suorittaa kansanhuoltolautakunta seuraavin perustein:

jyviä saadaan keskimäärin:

1 m ³ :sta ruista	20 kiloa
1 „ vehnää	25 „
1 „ kauraa	28 „
1 „ ohraa	30 „

Kansanhuoltolautakunta voi määrätä tarkastusmiehet toimittamaan inventoinnin uudelleen puintipäivänä tai mahdollisimman pian sen jälkeen niillä viljelmillä, joilla ensi käynnillä oli puimatonta viljaa.

Perunavarastojen inventointi.

Sikäli kun perunavarastot voidaan kellarissa tai muissa säilytyspaikoissa mitata tai punnita, suoritetaan tehtävä tarkastusmiesten toimesta. Jos varastojen määrää ei pakkasen vuoksi tai muista syistä voida todeta, arvioidaan varastot ottamalla ensin selville viljelijän korjuun yhteydessä suoritama satoarvio ja sen perusteet (esimerkiksi kuormien luku ja niiden tilavuus) ja vertaamalla sitä omien mitta-arvioiden ja viljelijän antamien mittatietojen (esimerkiksi kuopan syvyys) perusteella suoritettua tilavuuslaskelman tulokseen. Luonnollisesti on arvioinnissa huomioitava myös mahdollinen pilaantumishäviö. Jos varastojen määrän selvittely jää viljelijän oman ilmoituksen ja arvioinnin varaan, on tarkastusmiesten varmistuttava siitä, että viljelijä on selvillä vastiketuoitteiden luovutusvelvollisuudesta.

Inventoinnin jälkeen on pöytäkirjat toimitettava kansanhuoltolautakunnalle. Sikäli kun kansanhuoltolautakunta katsoo olevan aihetta, voidaan milloin tahansa myöhemmin ryhtyä toimiin jälkitarkastusten toimittamiseksi.

Ravintovaraukset ja pidätykset sekä kotieläimille varattava kauramäärä.

Taulukkoon 4 merkitään kansanhuoltolautakunnassa, paljonko jauhatuskortteja ja -lupia satovuotta varten on annettu tai tullaan antamaan. Ellei jauhatuskort-

tien toista jakoa vielä ole suoritettu, on kansanhuoltolautakunnassa merkittävä pöytäkirjaan satovuoden jälkipuoliskon jauhatusmäärä. Puhdistusjätteiden jauhattamiseen annettuja lupia ei inventoinnissa oteta huomioon. Jos kansanhuoltolautakunta on antanut määräyksen siitä, että myös viljatuotevarastot on inventoitava, merkitään niiden määrät huomautuksille varattuun kohtaan 7.

Siemenvaraus.

Eri kasvien luovutusalat on etukäteen pöytäkirjaan merkittävä. Tarkastusmiesten tulee pyrkiä yhteistoiminnassa viljelijän kanssa suunnittelemaan viljelysalat siten, että määrättyt luovutusalat saadaan kylvetyiksi. Vihantarehua varten varataan siementä vain siellä, missä sitä on aikaisemmin säännöllisesti viljelty ja missä siemen-seokseen saadaan mukaan riittävästi palkkasveja.

Yhdistelmä inventoinnin tuloksista.

Yhdistelmän (taulukko 6) täyttää kokonaan kansanhuoltolautakunta. Todettujen varastojen määrästä vähennetään sallitut varaukset ja pidätykset. Jäljelle jääneellä leipäviljan, perunan ja kauran määrällä on täytettävä näiden tuotteiden luovutusvelvollisuutta tai käytettävä niitä sijaistuotteina toisten tuotteiden luovutusvelvollisuuden täyttämiseksi.

Pöytäkirjan allekirjoittaa toinen tarkastusmiehistä inventoinnin suorittajana ja tarkastusta toimittamassa ollut toinen tarkastusmies tai kansanhuolto- tai kassa poliisiviranomainen todistajana. Ellei viljelijä itse kirjoita nimeänsä pöytäkirjaan, on häntä kysyttävä, onko hän ilmoittanut inventoitavaksi kaiken leipäviljansa, perunansa ja kauransa ja merkittävä hänen vastuunsa pöytäkirjaan.

Kunkin tarkastusmiehen on päivittäin merkittävä toimitukset ja niistä aiheutuvat palkkio- ja matkakulut työilmoitus- ja laskulomakkeelle (KH-lomake N:o E 216). Se jätetään kahtena siististi musteella kirjoitettuna ja allekirjoitettuna kappaleena kansanhuollonjohtajalle, joka lähettää ne kansanhuoltopiirin toimistolle. Suoritus lähetetään sen jälkeen postitse kullekin tarkastusmiehelle.

Jotta tarkastusmiesten työ ei aiheuttaisi ikäviä jälkiselvityksiä, on varastojen inventointi suoritettava ehdottoman huolellisesti, numerot kirjoitettava lomakkeisiin selvästi ja laskut laskettava kahteen kertaan. Suurempia viljaeria punnittaessa tai mitattaessa on syytä pyytää tilojen omaa työ-

voimaa avuksi, jotta varastojen määrä saataisiin nopeasti selville.

Tarkastusmiesten on tartuttava luottamustehtäväänsä vakavasti ja vietävä se läpi tinkimättömän oikeudenmukaisesti ja säännöstelymääräyksiä noudattaen.